

Notat: Bæredygtighed i malerbranchen

Idéer til tiltag på branche- og myndighedsniveau

I projektet 'Bæredygtig omstilling og samfundsansvar i malerbranchen - fra overordnede Verdensmål til konkret handling' har Naboskab og Kooperationen udarbejdet et vejledningsmateriale, der skal inspirere og hjælpe malervirksomheder til at gøre deres virksomhed mere bæredygtig - socialt og miljømæssigt.

Som grundlag for udarbejdelsen af materialet har vi interviewet en række malervirksomheder, heriblandt virksomheder der arbejder målrettet med bæredygtighedstiltag, men også virksomheder der ikke gør. Vi har også interviewet brancheorganisationer, malingproducenter og andre relevante aktører i branchen.

Undersøgelsen viser med al tydelighed, at det kan være meningsfuldt for malervirksomheder at arbejde med bæredygtighed. Men den viser også, at der er områder, hvor det er svært for den enkelte virksomhed at gøre en forskel. Her er der i stedet behov for tiltag på branche- og myndighedsniveau.

Vejledningsmaterialet suppleres derfor med dette notat, der kommer med forslag til tiltag på branche- og myndighedsniveau, der kan styrke og accelerere udbredelsen af samfundsansvar og arbejde med FN's verdensmål i malerbranchen.

Grøn bæredygtighed

Grøn bæredygtighed i malervirksomheder handler om at mindske udledningen af skadelig kemi til miljøet samt at minimere den enkelte virksomheds udledning af drivhusgasser. Arbejdet med grøn bæredygtighed på branche- og myndighedsniveau er nødvendigt for at understøtte virksomhederne i bæredygtige tiltag, der ikke kan foretages af aktørerne enkeltvis.

I henhold til FN's verdensmål knytter arbejdet med grøn bæredygtighed sig særligt til verdensmål '12: Ansvarligt forbrug og produktion' med følgende delmål:

Delmål 12.2 der handler om at opnå en mere bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse af naturressourcer.

Delmål 12.4 der handler om forsvarlig håndtering af kemikalier og affald for at minimere negativ indvirkning på miljøet og menneskers sundhed.

Delmål 12.5 der handler om at reducere mængden af affald gennem genbrug, genanvendelse og affaldsforebyggelse.

Anbefalede tiltag på brancheniveau

- **Affald:** Det er en udfordring, at mange malervirksomheder kun i begrænset omfang sorterer affald. Det gælder det husholdningslignende affald på kontorerne og i bilerne, men også erhvervsaffaldet på byggepladserne. Det er i dag vanskeligt at få afsat affald med malerrester til genanvendelse. Der bør udvikles en infrastruktur for genbrug af malerspande, da de i dag ikke genanvendes, men sendes til forbrænding. Malermestrene bør desuden hjælpes med implementering af de 10 fraktioner, der bliver lovkrav ved udgangen af 2022. Der bør laves en sorteringsvejledning specifikt målrettet malervirksomheder og tilbydes virksomhedsbesøg med vejledning i at implementere sortering i praksis med nudging, skiltning og beholdere.
- **Maling:** Udbuddet af certificerede malinger i Danmark er stort. Miljømærkerne er bredt kendt i branchen og i befolkningen, hvilket øger efterspørgslen i producentledet. Den største udfordring er forvirring om forskellene mellem mærkerne, samt hvorvidt man skal vælge de såkaldte naturmalinger, der markedsføres som bæredygtige, men uden certificeringernes blåstempel. Den svære, men nødvendige opgave er at hjælpe malerne med at forholde sig til paletten af naturmalinger, der bliver mere og mere udbredt, men som mangler miljømærkernes troværdighed, uafhængighed og tredjepartskontrol. Der er således et vidensbehov, der skal adresseres på branche- og myndighedsniveau med målrettet kommunikation.
- **Standarder:** Der er stor usikkerhed om, hvad der er rigtigt og forkert at gøre, hvis man som malermester ønsker at foretage bæredygtige valg. Det gælder fx, hvordan, hvorvidt og hvornår man skal rense sine malerpensler, samt hvad man skal gøre med brugte malerspande. Med denne usikkerhed følger mange forskellige praksisser ude hos de enkelte malervirksomheder. Forvirring og manglende konsensus vidner om et stort behov for viden og fælles standarder, der udarbejdes og kommunikeres på branche- og myndighedsniveau. Der bør nedsættes en uafhængig ekspertgruppe, der skal formulere fælles retningslinjer til de danske malermestre på baggrund af de nødvendige data og livscyklusanalyser.

Social bæredygtighed

Social bæredygtighed i malervirksomheder handler om at skabe gode og sunde arbejdspladser med ordentlige løn- og ansættelsesforhold, om at sikre gode muligheder for opkvalificering og om at skabe rummelighed og fleksibilitet i ansættelser, så flest muligt kan have en lang karriere i faget. På den måde er arbejdet med social bæredygtighed tæt knyttet til branchens langsigtede evne til at tiltrække og fastholde den nødvendig arbejdskraft.

I henhold til FN's verdensmål knytter arbejdet med social bæredygtighed sig særligt til verdensmål '8: Anstændigt arbejde for alle' med følgende delmål:

Delmål 8.5 der handler om anstændigt arbejde og gode lønvilkår for alle, herunder personer med handicap.

Delmål 8.6 der handler om at få flere unge i arbejde eller uddannelse.

Delmål 8.8 der handler om at beskytte arbejdstagernes rettigheder og sikre et sikkert og stabilt arbejdsmiljø for alle.

Anbefalede tiltag på brancheniveau

- **Social dumping:** Social bæredygtighed handler om at skabe gode arbejdspladser med ordentlige løn- og ansættelsesforhold. Her er overenskomst og krav om overenskomstlignende vilkår vigtigt. Mange malervirksomheder og interessenter fremhæver, at der er huller i systemet, så der er virksomheder, der oplever et pres, der kan vanskeliggøre at leve op til ønskerne om at sikre arbejdsforholdene. For at sikre løn- og arbejdsforhold er det fortsat vigtigt med fokus på underleverandører og ordnede forhold for korttidsansatte. Vi anbefaler, at der sættes yderligere fokus på at holde underleverandører ansvarlige for ansættelses- og arbejdsforhold, fx gennem kædeansvar. Desuden anbefaler vi, at der fra branchens side gøres mere for at gøre opmærksom på, hvordan malermestre sikrer ordentlige arbejds- og ansættelsesforhold for løst- og korttidsansatte i en travl hverdag.
- **Rekruttering:** Malerbranchen er som så mange andre byggefag ramt af mangel på kvalificeret arbejdskraft. Det kan have store negative konsekvenser for virksomheder og medarbejdere i branchen. Der er dog flere tiltag, man som branche kan tage for at afhjælpe dette. Det kræver en mangefacetteret indsats at sikre, at der fortsat er nok kvalificeret arbejdskraft i branchen i fremtiden. Herunder bør der bl.a. være fokus fra branche- og fagforbund på: 1) Tiltag der sikrer, at det er muligt at have en lang karriere i faget uden at blive slidt fysisk eller psykisk ned, herunder efter- og videreuddannelse, seniorordninger, fokus på ligestilling, fleksjob m.m. 2) En fælles tilgang til hvordan ansættelser fra kanten af arbejdsmarkedet til udførelse af kompetencelette opgaver kan frigøre malersvendenes tid til det faglærte arbejde. 3) At alle tager ansvar for uddannelse af fremtidens malere ved at tage lærlinge.

Udarbejdelsen af dette notat er muliggjort med støtte fra Erhvervsstyrelsen.